

**Інститут психології імені Г. С. Костюка
НАПН України
Лабораторія психології творчості**

**Функціонування
творчого мислення в умовах
інформаційної невизначеності:
матеріали ХХІІІ Всеукраїнської
науково-практичної конференції,**

30 травня 2023 року

Київ – 2023

Функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності: матеріали XXIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, 30 травня 2023 року / за ред. В. О. Моляко. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 130 с.

У збірнику представлені матеріали **XXIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності»**, присвяченої обговоренню таких актуальних напрямів: стратегічні проблеми психолого-педагогічної науки в сучасних умовах; проблема мислення в науковій спадщині Г.С. Костюка; загальні проблеми розумової діяльності; психологія творчого мислення; функціонування творчого мислення в ускладнених умовах; мислення і сприймання; особливості функціонування творчого мислення стосовно різних сфер діяльності; професійне мислення; формування образу колеги-психолога; вікові особливості функціонування творчого мислення; творче мислення і навчання; методи дослідження та діагностики творчого мислення; психолого-педагогічні засоби розвитку творчого мислення на різних вікових етапах; система КАРУС в діагностиці та розвитку розумової готовності до навчання та творчої діяльності, а також інші проблеми психології розумової діяльності.

Затверджено на засіданні Вченої ради Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

(протокол № 8 від 27.06.2023 р.)

ЗМІСТ

<i>Моляко В. О.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ КООРДИНАТИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ (загальний вступ).....	5
<i>Біла І. М.</i> КОНСТРУЮВАННЯ ЩАСТЯ	8
<i>Ваганова Н. А.</i> ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	14
<i>Гнатюк О. В.</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УСКЛАДНЕНИХ УМОВАХ.....	20
<i>Гура Г. Н.</i> ВИКОРИСТАННЯ КОГНІТИВНИХ СТИЛЕЙ КЕРІВНИКАМИ БІЗНЕСУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ПІЗНАННЯ, ПЛАНУВАННЯ, КРЕАТИВНІСТЬ.....	25
<i>Гулько Ю. А.</i> СУЧАСНІ ШЛЯХИ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ В КОНТЕКСТІ КОНСТРУКТОЛОГІЧНОЇ ПАРАДИГМИ.....	33
<i>Завгородня О. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ХУДОЖНЬО ОБДАРОВАНОЇ ЛЮДИНИ	37
<i>Завгородня О. В.</i> ЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ІДЕЇ В ТВОРЧОМУ СПАДКУ Г. О. БАЛЛА.....	44
<i>Кириченко В. В.</i> PSYCHOLOGY OF THE IMAGE OF THE ENEMY IN MASS CONSCIOUSNESS.....	51
<i>Костюченко О. В.</i> ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА.....	54
<i>Латиш Н. М., Латиш О. М.</i> ТВОРЧІСТЬ ЯК ОСНОВА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ.....	60

<i>Мазяр О. В.</i> «МЕТОДИКА ТЕКСТУАЛЬНИХ РОЗРИВІВ» ЯК МЕТОД ВИВЧЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ХАРАКТЕРИСТИК МИСЛЕННЯ.....	67
<i>Мар'яненко Л. В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МИСЛЕННЯ УЧНЯ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ.....	69
<i>Михайлова Р. Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ АНТОНІО ГАУДІ.....	75
<i>Москаленко В. В.</i> ТЕМПОРАЛЬНІСТЬ ЯК СВІТОГЛЯДНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ	80
<i>Назар М. М., Мещеряков Д. С.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОГО ІНТЕРНЕТ-НАВЧАННЯ.....	87
<i>Радзієвський В. О.</i> ПРАВОСЛАВНІ АЗИ ДУХОВНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	91
<i>Соловей Я. Г.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ЦІННІСНОЇ ПІДТРИМКИ ПРИ РОБОТІ З МУЗИЧНО ОБДАРОВАНИМИ СТУДЕНТАМИ.....	98
<i>Терещенко Л. А., Дзюбка Л. В.</i> ФУНКЦІОНУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ В УСКЛАДНЕНИХ УМОВАХ ВІЙНИ МІЖ РОСІЄЮ І УКРАЇНОЮ. РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ.....	103
<i>Третьак Т. М.</i> СИСТЕМА КАРУС: КОРИГУЮЧИЙ І РОЗВИВАЮЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ.....	111
<i>Чекстєре О. Ю.</i> МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ ПІСКОВОЮ АНІМАЦІЄЮ З ДОШКІЛЬНИКАМИ.....	118
<i>Шепельова М. В.</i> ПРОЯВИ ТВОРЧОСТІ У РОЗУМІННІ СТУДЕНТАМИ НЕВИЗНАЧЕНИХ СИТУАЦІЙ.....	123

тивши свою працю розвитку теоретичного підходу до психології, що він назвав «раціогуманізмом». В цьому підході ... «розум» служить «буттєвим» цінностям (Маслов), тим, що їх Філіп Лерш називає «трансперсональними»...» [5; с. 291].

Аналіз етико-психологічних праць Г. О. Балла свідчить про плідність дослідницького підходу, орієнтованого на синтез гуманістичної й раціоналістичної традицій, та спонукає до подальшої постановки проблем у зазначеній царині.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балл Г. О. Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психологічній сферах): Вид. друге, доповнене. Житомир: Вид-во „Волинь”, 2008, 329 с..
2. Балл Г. О. Раціогуманістична орієнтація в аналізі розв’язування ціннісних колізій. Актуальні проблеми психології. Т. 11. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. Вип. 7. Ч. 1 / Гол. ред. С. Д. Максименко. Київ, 2013. С.16-23.
3. Балл Г. О. Раціогуманістичний підхід до визначення засад ціннісно налаштованої соціальної поведінки. Психологія і суспільство. 2015 №2(8). Ч. 2. С. 6-22.
4. Балл Г. О. Концепція самоактуалізації особистості в гуманістичній психології. Психологія і суспільство. 2017, № 2 (68). С.16-32.
5. Трач Р. Мій приятель і співредактор Георгій Олексійович Балл. Гуманний розум: збірник статей (присвячено пам’яті Георгія Олексійовича Балла). [наук. ред. О. В. Завгородня, В.Л. Злишков; уклад. С. О. Лукомська, О. В. Федан]. Київ: Педагогічна думка, 2017. С. 290-291.

Кириченко В. В.,

доктор психологічних наук,

професор кафедри соціальної та практичної психології,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

PSYCHOLOGY OF THE IMAGE OF THE ENEMY IN MASS CONSCIOUSNESS

Sociopolitical confrontation, which is based on the existence of contradictions and clearly expressed conflict of an interregional, interstate and global nature, can lead to direct physical and mental violence. The basis of any military confrontation

is the struggle for resources and the possibility of possessing them. Material (natural) resources, as well as spiritual, intellectual assets, and ideological convictions act as resources that can be the subject of conflict. The motivational potential of waging war is always more powerful if the external, resource-based reasons for its occurrence are based on high ideological convictions that differentiate people into «own» and «foreign» people.

Military confrontation can take place in the physical, economic, cultural, socio-political and informational spheres. The integration and globalization processes of the 21st century, which despite everything (the struggle for resources, overpopulation of the planet) acquire a humanistic color, form in society a sharp and unambiguously negative attitude towards physical violence. Any physical aggression must be justified, especially when it is carried out within a territorially and socio-culturally integrated community.

The modern socio-economic infrastructure of most developed countries is so integrated into each other that in most cases the physical seizure of territory for the purpose of owning resources is impractical. Physical and economic confrontation leads to the emergence of economic, demographic, environmental problems, which, in case of victory of one of the parties, fall on the shoulders of the winner.

At the current stage of society's development, a strategically balanced military campaign begins with an informational, ideological and cultural confrontation. If before that the basis of the processes of group differentiation, which was the basis of any armed confrontation, was the division into «us» and «them», the modern information war takes place in the direction of uniting different "them" into a single «we». For a military aggressor, the main thing is to spread the sphere of influence over new territories, not to physically occupy them and destroy the population.

The modern information war is a war, first of all, a worldview, a struggle for the human mind and its beliefs, which are the highest regulators of social activity. Destruction of the social and economic infrastructure of the region does not make

economic sense, so such wars «without shots and victims» have not only a humanitarian focus, but also, above all, resource efficiency. The resource base for conducting information wars is the mass media, which make it possible to control the media environment in general.

The vast majority of ordinary citizens under the influence of mass media take as a basis a generally accepted way of analyzing the environment, which includes not only physical elements, but also specific connections between them. The attitude towards the enemy is determined not by the psychosocial properties of an individual subject, but by the generally accepted model of interaction with enemies. Mass media impose a generally accepted model of perception, media education - teaches a person to improve and change it in accordance with the life and social situation. Social stereotypes, which form the basis of information models of perception, are the result of the analysis and structuring of individual experience. In everyone's experience and at the level of individual consciousness, «enemies», «heroes», «poets» are connected with specific people who have met us in one way or another on the path of life.

The war begins with the processes of differentiation and group polarization, which can arise both in the process of civilizational development and as a result of the artificial division of the community into groups based on a certain characteristic. In general, aggression against «strangers» in order to protect «own» interests remains justified.

In the minds of people, defensive wars have an ideologically justified basis. The propaganda of such military confrontations is filled with the slogans «Let's protect the motherland», «we will not surrender to the enemy», «away with the fascists». A state that claims world recognition and leadership positions cannot wage open wars of aggression, because such open aggression can lead to the consolidation of other states against it, however, a war of liberation will always have a positive effect on it, even if the «liberators» behaved worse than the «invaders».

The emergence of a number of psychological problems is directly related to the «defenselessness» of a person in front of the media environment, which gradually, under the pressure of transnational processes of globalization, turns into a giant, independent substance. In the 21st century the world is ruled by the media.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кириченко В. В. Психологічний аналіз медійного дискурсу російсько-української війни. Габітус. Випуск 41. 2022. С.239-244
2. Кириченко В. В. Особистість у сучасному інформаційному суспільстві. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 245 с.
3. Психологічні закономірності творчого сприймання інформаційних індикаторів реальності: монографія / В. О. Моляко, І. М. Біла, Н. А. Ваганова [та ін.] ; за ред. В. О. Моляко. Київ : Педагогічна думка, 2015. 145 с.

Костюченко О. В.

доктор психологічних наук, професор,

професор кафедри психології,

Київський національний університет культури і мистецтв

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

Сучасні інтеграційні процеси, входження в систему міжнародних економічних, політичних, культурних і соціально-психологічних зв'язків спрямовує на активне функціонування особистості в конкретному соціальному середовищі, на формування її соціально-культурного та соціально-психологічного статусу, вибір і проведення адекватних форм її участі в соціально-культурних процесах.

Підвищення вимог соціального середовища до професіоналізму фахівців у будь-якій сфері, зокрема у сфері практичної психології, визначає потребу у психологах нового формату, здатних забезпечити надійність і стабільність

Друкується в авторській редакції з оригінал-макетів авторів.
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор.

Електронна пошта (E-mail) для зв'язку з редакцією: creativity.psylab@gmail.com